הלכה · משנה תורה · מפרשים · ברכת אברהם · ספר קורבנות

# ברכת אברהם על משנה תורה, הלכות שגגות

רבנו אברהם בן הרמב"ם

**ספריית אור ברסלב** · or-breslev.co.il

# ברכת אברהם על משנה תורה, הלכות שגגות

רבנו אברהם בן הרמב"ם

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/ברכת-אברהם-על-משנה-תורה-הלכות-שגגות/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611160902 של הספרייה.

# תוכן העניינים

**פרק ב** ..... 4
הלכה ח ..... 4
**פרק ז** ..... 7
הלכה ג ..... 7
הלכה ו ..... 8

# פרק ב

## הלכה ח

**אמר** הרב ז"ל בספר קרבנות **מי שהיו לו שני תינוקות אחד למול בשבת ואחד למול בערב שבת או אחר השבת ושכח ומל שניהם בשבת פטור** ולא שנא ליה בין שהקדים של שבת תחילה ובין שהקדים של חול ואחר כך של שבת וקשיא לי לפי עניות דעתי פסקא זו שהרי משנת תינוקות חלוקין האמוראין בסידורה רב הונא מתני לה כר' שמעון אליבא דר' יהושע דתנן בפסחים ושאר זבחים ששחטן לשם פסח אם אינן ראויין חייב ואם ראויין הן רבי אליעזר מחייב חטאת ור' יהושע פוטר ואמרינן מאן תנא דשאני ליה בין ראוין לשאינן ראוין רבי שמעון דתניא וכו' ואשכחן דלא פטר ר' שמעון אליבא דר' יהושע אלא טועה בדבר מצוה ונתכון לעשות מצוה באותה טעות שהרי זבחים אחרים ששחטן לשום פסח בערב הפסח לר' יהושע כשרין הן בגופן אלא בדבר שאין לו קצבה כגון הפסח אבל השוחט לשם אימורי ציבור חייב וכגון דקדם ושחטינהו ברישא ולא קא פטר אלא בדבר שדרכו לחלף בן זכר ובן שנה וכיון דסבר לה רב הונא אליבא דרבי שמעון סידרה על זה הסדר מי שהיו לו שני תינוקות אחד למול אחר שבת ואחד למול בשבת וכו' חייב אחד למול ערב שבת וכו' ר' אליעזר מחייב חטאת ורבי יהושע פוטר ורבי יהודה מתני לה כרבי מאיר אליבא דרבי יהושע שפוטר אפילו בשאינן ראויין אפילו דבר שיש לו קצבה ואפילו מידי דלא מיחלף אע"ג דלא טרוד ביה דהא קתני ר' מאיר אף השוחט לשם אימורי ציבור פטור וקתני בברייתא אחד זבחים הראויין ואחד זבחים שאינן ראויין ואמר ר' אלעזר פוטר היה ר' מאיר אפילו בעגל של זבחי שלמים ולא מחלף ואמר ר' נחמן פוטר היה ר' מאיר אפילו חולין לשם פסח אע"ג דלא מיטרד בהו לשום מצוה ור' חייא תאני לה משום ר' מאיר בפירוש והוצרכו לתרצה כגון דקדים ומל של שבת מערב שבת דליכא בהילות מצוה וליכא למימר דהלכה כר' מאיר שהרי שנינו במשנתינו סתמא כר' שמעון דתנן ושאר כל הזבחים וכן השוחט לשם אימורי ציבור חייב ואוקימנה בדלא קדים ושחטינהו לאימורי ציבור ברישא ורמינן מתניתין דתינוקות אמתניתין דפסחים דהא תינוקות אית להו קצבה וקא פטר היכא דטעה בדבר מצוה וטרוד במצוה וקא מסדרינן לה בגמרא ברמיא זו כסידורא דרב הונא על דעת רבי שמעון וכשהעמידה רב אמי בשקדם ומל את של ערב שבת וגבי אימורין כגון שקדם ושחטינהו ברישא ובעינן לאיתוביה מסיפא מדבריו של ר' מאיר השוחט לשם אימורי ציבור פטורין ורמינן עלה מתניתא דתינוקות לא תנינן לה אלא משמא דר' חייא מכלל דתוספתא דר' חייא היא כר' מאיר אבל מתניתין לא תנינן לה כר' מאיר אלמא כר' שמעון סבירא לן

בטועה בדבר מצוה בין בתינוקות בין בזבחים.

**וסוגיא** אחריתא נמי מוכחא דכר' שמעון סבירא לן דהא אמרינן לקמן ור' יוחנן כמאן אי לימא כר' יהושע דתינוקות דילמא שאני התם דזמנו בהול ואין בהול אלא מי שלא נעשית מצותו שמע מינה דאינו פטור אלא אם הקדים את של חול ברישא ואי כר' מאיר סבירא לן לא היה לן לדחויי דלמא שאני התם דזמנו בהול דהא ר' מאיר פוטר ואפילו הקדים של שבת ברישא ובשעה שמל את של חול לא היה כרת לשום מצוה שהרי עשה המצוה אפילו הכי קא פטר וכן נמי יבמתו אע"ג דלאו זמנו בהול פטור אלא שמע מינה כר' שמעון אזלה סוגיין הלכך ליכא למיפטר בתינוקות אלא מה שפטר ר' שמעון בשני תינוקות אחד למול בערב שבת ואחד למול בשבת ושכח ומל את של ערב שבת ברישא מפני שהוא בהול בחובת היום כדאוקים ר' אמי והוא טרוד בדבר מצוה שהיא מילת את של חול ומתכוין לעשות מצוה את של שבת אבל אם קדם ומל את של שבת ואחר כך מל את של חול חייב וכן נמי באימורי צבור אם הקדים פטור ואם איחר חייב וכן פסק הוא ז"ל בזבחים כר' שמעון שכך אמר למטה שחט זבחים אחרים לשם פסח בטעות אם ראויין הן לקרבן פסח פטור מקרבן חטאות מפני ששחט ברשות ואם אינם ראויין כגון שהיה נקבה או בן שתי שנים חייב חטאת שהרי אינו ראוי למצות הפסח והא לא מתוקמא כר' מאיר דהא ר' מאיר פוטר אפילו בעגל של זבחי שלמים כיון דטריד ואע"ג דלא מיחלף ואפילו בחולין משום דמחלפי ואע"ג דלא טרוד וכל שכן בנקבה וכן שתי נשים שהיה לו לפטור אלא שמע מינה כר' שמעון סבירה ליה ומאי שנא בתינוקות דפסק כר' מאיר ומאי שנא בזבחים דפסק כר' שמעון אם יכול מר לעמוד על סוף דעת הרב בדבר זה יבאר לנו היטב ולא עוד אלא גבי אימורי ציבור אמר וז"ל וכן אם שחט יתר על חובת היום חייב חטאת על התוספת וזה הדבר משמע ואפילו זבחים אחרים לשום אמורי ציבור ובין שקדם ושחט אמורי ציבור ברישא ובין שלא קדם וסברא זו אפילו כר' שמעון ליתא דהא קא מוקמי מתניתן דקתני אמורי ציבור יוכיחו וכו' בשקדם ושחט אמורי ציבור ברישא אבל שחט זבחים אחרים לשום אמורי ציבור פטור הוא וכל שכן אליבא דר' מאיר דאיכא לאקשויי בין הקדים בין לא הקדים שהרי בפירוש אמר ר' מאיר השוחט לשם אימורי ציבור פטור ומוקמנא לה כגון דקדם ושחטינהו לאימורי ציבור ברישא ומאי שנא דפסק לא כמר ולא כמר.

**תשובה** תורף קושיא זו למה סמך בזבחים כר' שמעון ובתינוקות כר' מאיר וכד מעייניתי בגמרא דהאי מתניתין דתינוקות בדוכתא בפ' ר' אליעזר מתברר לך דוקיא דמתניתין כדתני ר"מ דגרסינן התם רב הונא מתני חייב ורב יהודה מתני פטור ואמרינן דטעמי דרב

הונא דאמר ר' שמעון לא נחלקו וכו' וטעמא דר' יהודה דאמר ר' מאיר לא נחלקו ובתר הכי אמרינן תני ר' חייא אמר ר' מאיר וכו' ואקשינן אליבא דהאי לישנא השתא ר' יהושע וכו' ותרצינן אמרי דבי ר' ינאי רישא כגון דקדם ומל של שבת בערב שבת דלא נתנה שבת לדחות וסיפא נתנה שבת לדחות ושמעינן מהאי תירוצא דלא חייב ר' יהושע ברישא אלא מפני דליכא לגביה דחיית שבת אלמא אם יש שם תינוק למולו בשבת פטור לדברי ר' יהושע אף של ערב שבת ואתמה רב אשי לרב כהנא אליבא דהאי תירוצא רישא נמי נתנה לדחות אצל תינוקות דעלמא ופריך ליה לגביה דהאי גברא לא נתנה שבת לדחות וקם ליה האי פירוקא ממסקנא דשמעתא הוא ושמעינן אליבא דהאי מסקנא דאם יש שם לגבי האי גברא דחיית שבת בשיש שם תינוק למול בשבת פטור לא שנא על שלאחר השבת ולא שנא על של ערב שבת ולא שנא הקדים של חול או של שבת.

**והך** אוקמתא דאוקי ר' אמי בפסחים שסמכת עלה אליבא דר' שמעון היא דאמר לא נחלקו ר' אליעזר ור' יהושע על שני תינוקות אחד למולו אחר שבת וכו' ועל האי לישנא דהוא מימרא דר' שמעון כדאיפרש בשבת אוקים ר' אמי בפסחים הכא במאי עסקינן וכו' ומימרא דר' שמעון בתינוקות לא סמכינן עליה דמדחזינן שקלא וטריא דגמרא אליבא האי דתני ר' מאיר שמעינן דדוקא הוא ועוד דמסקנא דשמעתא הוא דהא רב כהנא תירץ אליבא דר' יהושע בלישנא דר' מאיר לא נחלקו ר' אליעזר ור' יהושע על שהיו לו שני תינוקות אחד למולו ערב שבת ואחד למולו בשבת ושכח ומל את של ערב שבת בשבת שחייב וכו' ותירצו דמתניתין כדאמרי דבי ר' ינאי ורב כהנא ולפיכך הילכתא אם יש שם אצל האי גברא דחיית שבת פטור בין הקדים של חול ובין הקדים של שבת כדאמר ז"ל ואע"ג דלא סבירא לן בתינוקות כלישנא דתני ר' שמעון דמסקנא דגמרא וסוגיא דשמעתא כר' מאיר אזלי סבירא לן כותיה בזבחים דדיוקא דמתניתין כותיה אזלא ולא מפני שסבירא לן בענין זבחים כר' שמעון דקאמר לא נחלקו ר' אליעזר ור' יהושע על שאינן ראוין וכו' סברינן נמי כותיה בענין תינוקות דהאי כדאיתיה והאי כדאיתיה דמסקנא דגמרא וסוגיא דשמעתא במתניתין דתינוקות אליבא דר' מאיר כדפרשינן ולפיכך סמכינן אליבא איתריצו דבי ר' ינאי ורב כהנא דהילכתא כרבי יהושע ואוקמתא דמתניתן בענין זבחים כר' שמעון ולפיכך סמכינן עליה דאמרינן בגמרא מאן תנא דשני ליה בין ראויין לשאינן ראויין ר' שמעון היא דתניא זבחים וכו' וליכא מאן דפליג על האי אוקימתא והואיל וסתם לן התנא כר' שמעון ש"מ דלית הילכתא כר' מאיר בהאי ענינא דמחלוקת דברייתא וסתם מתניתין הלכה כסתם מתניתין.

**ולענין** אימורי ציבור לא ידעתי היאך בא משמע דבריו ז"ל שאמר וכן אם שחט יתר

על חובת היום חייב חטאת על התוספות כשאמרת משמע בין שקדם ושחט אימורי צבור ברישא ובין שלא קדם היאך יביא יתר ותוספות אלא אחר העיקר אין משמע יתר על חובת היום אלא ששחט חובת היום והוסיף אחר כך ושחט זבחים אחרים ומפני זה אמר ז"ל חייב חטאת על התוספות כדמוקמינן בדקדים ושחטינהו לאימורי צבור ברישא והאי אוקמתא בענין זבחים ליכא מאי קא דחי לה וליכא מאן דסליק אדעתיה דהילכתא כר' מאיר באימורי צבור דיחיד הוא לגבי רבים ולית הלכתא כותיה וכבר בררינא להא מלתא היטב.

## פרק ז

### הלכה ג

**שאלה** ומצאתי עוד שאמר הרב ז"ל בהלכות שגגות **כל היודע שהיום שבת ושגג במלאכות ולא ידע שמלאכות אלו אסורות או שידע שהן אסורות ולא ידע שחייבין עליהן כרת ועשה מלאכות הרבה חייב חטאת על כל אב מלאכה ומלאכה.** בשלמא בבא דסיפא לא קא קשיא לי דהיינו זדון שבת ושגגת מלאכות אלא בבא דרישא דקאמר יודע שהיום שבת ושגג במלאכות ולא ידע שמלאכות אלו אסורות אם כן הא לא קא ידע לה לשבת אלא בעשה ואפילו הכי חייב על כל אחת ואחת ואנן לא אשכחן זדון שבת אלא בלאו מדאותבינן אריש לקיש דאמר עד שישגוג בלאו וכרת מיהא דתנן אבות מלאכות ארבעים חסר אחת והוינן בה מנינא למה לי וכו' והיכי משכחת לה בזדון שבת ושגגת מלאכות בשלמא לר' יוחנן דאמר כיון ששגג בכרת אע"פ שהזיד בלאו משכחת לה דידע לה בשבת בלאו אלא לריש לקיש דאמר בלאו וכרת דידע לה לשבת במאי ואוקימנא דידע לה בתחומין ואליבא דר' עקיבא ואי ידיעת עשה שמה ידיעה נוקמה כגון שידעה לשבת בעשה ואמאי איצטריך לתחומין אליבא דר' עקיבא אלא ש"מ ידיעת עשה לא שמה ידיעה ולא תידוק מדקאמר ז"ל ולא ידע שהמלאכות אלו אסורות אבל יודע הוא במלאכות אחרות שהרי חזר ואמר אפילו עשה בהעלם אחד חייב לתשע חטאות מכלל שידיעת עשה שמה ידיעה ובתחומין אליבא דרבי עקיבא ליכא לאוקמה דלית הילכתא כותיה ואי אמרת כגון שידע שיש בה מלאכות אסורות ולא ידע שאלו הם האסורות אין זה אלא זדון מלאכות דאי לא תימא הכי אמאי לא משכחת לה אלא בתחומין ואליבא דר' עקיבא נוקמה לשגגת מלאכות כגון שלא ידע שאלו המלאכות הן האסורות אלא אחרות ומדלא קא משנינן הכי ש"מ דלא שנא הכי ולא שנא הכי זדון שבת הוא ולא עוד אלא אפילו תימא דסבירא לן כר' עקיבא דאמר תחומין דאוריתא הא לא אזלא אלא כריש

לקיש ובבא דסיפא דקאמר ז"ל או שידע שהן אסורות ולא ידע שחייבין עליהן... לר' יוחנן דאמר כגון ששגג בכרת אע"פ שהזיד בלאו דאי כריש לקיש הא אמר עד שישגוג בלאו וכרת ומייתי לה קרא מאשר לא תעשינה ואם כן הויא לה חדא כריש לקיש וחדא כר' יוחנן.

**תשובה** לעולם ידיעת עשה לא שמה ידיעה ולא פסק אלא כר' יוחנן ולא ס"ד למפסק כר' שמעון בן לקיש דקי"ל ר' יוחנן וריש לקיש הלכה כר' יוחנן בר מהני תלתא ודקא קשיא לך בבא דרישא לא קשיא מידי שדבריו ז"ל מדוקדקין ולא ידע מלאכות אלו אסורין ואפשר דידע במלאכות אחרות ודקא קשיא לך מדאמר בסוף אפילו עשה הארבעים חסר אחת וכו' אבבא דסיפא קאי דאמר או שידע שהן אסורות ולא ידע שחייבין עליהן כרת אי נמי ידע לה בתולדות ושגג באבות כולן כגון דידע דהצר בכלי צורה עובר על לא תעשה כל מלאכה שניכרה לו ענין מלאכה זו שהיא מלאכה ושגג באב עצמו ודמה שאין המכה בפטיש אסור ולא ניכר לו ענין המלאכה... כל כיוצא בזה ולפי זה הפירוק ליכא קושיא אפילו נאמר דאתרי בבי קאי כשאמר אפילו עשה בארבעים חסר אחת וכו' ואפשר לפרק פירוק אחר כשאמרת כגון שידע שיש בה מלאכות אסורות ולא ידע שאלו הם התשעה ושלשים ודקא קשיא לך אם כן אמאי לא פריק אגמרא הכי אליבא דר' שמעון בן לקיש טעמא דמילתא משום דר' שמעון סבירא ליה עד שישגוג בלאו וכרת ולפיכך נסיב הגמרא אליביה מידי דלית ביה כרת כלל דהוא תחומין ואליבא דר' עקיבא אי נמי חדא מגו תרתי אשמעינן ולאו משום דלא פריק הגמרא הכי נימא דכי האי גונא זדון מלאכות כדאמרת דלעולם אי אפשר שיהיה זדון מלאכות שלפי זה הפירוק המלאכות שידע השבת בהם והם שעלו בדעתו אינן מלאכות כלל דאבות מלאכות ארבעים חסר אחת ותו ליכא ואלו הארבעים חסר אחת שהן מלאכות הרי שגג בהן ולא ידע שהן אסורות לא הן ולא תולדותיהן.

## הלכה ו

**שאלה** ועוד תמיהא לי מה שאמר ז"ל **עשה תולדה של אב זה ותולדה של אב זה בהעלם אחד יראה לי שהוא חייב שתי חטאות.** והלא תלמוד ערוך הוא בריש גמרא דנזיקין מאי קרי ליה אב ומאי קרי ליה תולדה נפקא מינה דאי עביד שתי אבות בהדי הדדי או שתי תולדות בהדי הדדי מחייב תרתי ואם כן מאי יראה לי דקאמר.

**תשובה** לא אמר בתלמוד שתי תולדות של שני אבות ולפיכך אמר יראה לי שאפשר לומר דהאי דאמרינן בגמרא שתי תולדות של אב אחד ולאו אליבא דהלכתא ואפשר שנתעלם זה המקום ממנו ז"ל בעת שכתב יראה לי ומכל מקום הדין דין אמת ואליבא דהלכתא.